

قارا واگن

يازار: غلامحسين ساعدي (۱۳۵۷- جي ايلين دي آبي)

چنوديرن: سجاد مسلمي (۱۳۹۷- جي ايلين دي آبي)

یوخ یوخ دوغرو دوزگون آدی یوخودو. بوتون آریقدا قالمیشلار کیمی هر یاندا بیر آدلا چاغیراردیلار. راه آهن ده: هایک، شاپور باشیندا: مایک، مختاری ده: قاراپت، تشکیلاتدا: هاراپت، سنگلج ده: برغوس، توپخانادا: مرغوس، لاله زاردا: میرزا بوغوس، ایستانبولدا: بدارمنمب، آوانس خله، موغوس پوغوس. سونوندا بیلمه دیک دوغرو آدی ندیر. هاردا آنادان اولموش هاردا بؤیوموش؛ آنا آناسی کیمیدی، هاردا درس اوخوموش، نئجه یاشامیش، ناواختدان کله سینه وورموشدو...

ایلر بویو تاپلماسیندان سووشموشدو. آرتیق بیله سینی هامی تانییردی. همیشه ده اؤزل ساهاتلاردا بیر یاندا تاپیلاردی: ساهات دوققوزدا سنگلج، ساهات ۱۰۱۰۱۰ توپخانانا، اون یاریمدا لاله زاردا. اون بیرده ایستانبولدا... ائله آخشامادک بئله سی اولوردو. اؤزونه انتیقه قیافه قوشموشدو. اوزون ساققال، آریق/سوموکلو اوز، دیشسیز آغیز، اوجا بوی بئلی بوکوک، ساغ آياغی آخساردی سول چيگینی ایسه توولاناردی؛ کؤهنه باتیق بیر بؤرک باشیندا، بورنونون اوجونا دک یئنمیش گیرده بیر گؤزلوک. پرفوسوریلردن؛ اوزون پالتوسو آياقلارینا دک چاتاردی. و ایلین باشا باشیندا یوکو دولو کیتابلارینی تسمه ایله بئلینه باغلایب ائله بئله سی دولانیب چرت-پرت دئییب اویون بازلیق ائدیپ ادا چیخارداردی. دینچیلیک ائتمزدی. آنجاق هر کیم هر نه بیله سینه وئرسه ایدی یوخ دئمه دن آلاردی. هئچ تشکور ده ائتمزدی چوخ راحت آلیب هئچ نه دئمه دن یولونا داوام ائلردی. داییم یئردی چوخدا یئردی. هر نه الینه کئچسه ایدی یئردی. دیشسیز آغیزلا قوز یا فیندیغی سیندیراردی. قورو چؤره گی گمیردی. سیغار گؤتلیرینی ییغیب تئز تئز توستولردی. کافه لرده هر میزین باشینا چاتینجا بیر ایستکان بیله سینه وئردیلر اودا تئز یوخاری آتیب سؤز بند ائله ییب کئچردی. دانیشماقدا هئچ لهجه سی یوخودو. ائله بونا گؤره ده چوخلاری گیجمله مه سینه دوشونوب ارمنی اولماسینی اینانمازدیلار. ناهار چاغلار بیر کؤلگه یاخود دینچ یئر تاپیب کیتابلاری بئلیندن آچیب یئر به یئر ائدیپ وراقلایب باشی سویوقلوقلا گؤزدن کئچیریب سونرادا هامیسینی یئرینه توپلایاردی.

هر دیلده کیتایی واریدی: اینگیلیسجه، فیرانسیزجا، عربجه، ارمنی، آسوری، روسجا، آلمانجا. دوغرو داندا هر دیلدن بیر شئیلر بیلردی.

نه بیلیم! بلکه ده یالان باسیردی. آنجاق دئییردی چوخ اوخودوغوندان آسیلی بئینی قاریشیب دلی اولموشدو. ساوادلی درس اوخوموش آدمالارا چاتینجا جیددی اولوب دانیشیق آچاراق سونوندا بوروشدوروب گئلردی. نئچه دؤنه بیله سینی گؤرموشدوم. مرجان کافه سینده، میترا باریندا، سی متری آغزیندا؛ آنجاق هئچ واخت اونا پیس دوشونمه میشدیم. نه شکیم واریدی نده شوبهه م. منجه ساهمان بیر دلی ایدی.

ایلك راپورو الیمه چاتاندا منی گولمک توتدو. بئکار قالماق دئییه ایش آپیرلار بیله میزه دوشوندوم. من اوزوم بو ایشین ماموریتینی بوینوما آلدیم. یانی بیلیم نه ایش گورور هارا گئدیر هاردان گلیر کیملری گورور. ایتفاقن بو ایشدن هئچ بدیمده گلیمردی. اوز اوزومه دئدیم ایگیرمی دورد ساھات بیر دلی ایله یاشاماق ماراقلی اولاییلر.

ساباحیسی دارغاشاید تیپی ووروب دمیر یولونا گئتدیم. بیلیردیم او الده کی چارداقلاردا یاشاییر. بیلیردیم هارالاردان تاپیلاجاقدید. آزجا گوزله دیم اورانی آلت اوست ائتدیم نئچه دنه ده سیغار آلیشدیردیم. سونوندا تاپیلدی. همیشه کی تپیده. یول آشیریسیندان اوسته گلیم آزجا دایاندی. گوزلوگونو دوزلدیب گونه باخیب یولا دوشدو. هئچ نه یه اؤنم وئرمیردی. ائله بیل بو دونیادا اوندان باشقا جانلی یوخودو.

منه چاتینجا ایلیب بیر ییرتیق باشماق تایی یئردن گوتوروب آلت-اوست ائدیپ تولازلادی. آزجا ایره لی گلیم یئیندن قایدیب باشماق تایینی گوتوروب بو دؤنه خیوانین اویری تایینا آتدی. عجیب بیر گولوشله یولونا داوام ائدیپ منه چاتینجا بیر گوز ووردو. سونرا آچاقدان: "نئجه سن" سوردو.

- "یاخجیام سن نئجه سن؟" یانیتلادیم.

گوز آغارتماسی وئریب "نئجه؟ یاخجیسان؟ هن بلیدیر یاخجیسان دا"

- ائله بیل کئفین ساز دئییل؟" سوردوم.

- هن دا کئفیم ساز اولمایاجاق کی. نییه دونن قراریمیزا گلمه دین؟" دئدی

قوشقولاناراق "اولمایا باشقاسیلا منی کیریخ سالمیش" اوز اوزومه دئدیم. اوزومو او یولا ووروب: "واللاھ قرار قویدوغوموز یئری اونوتدوم"

- "آی آخماق" دئییب یولا دوشدو. سوزو او آچمیشدی. بو منیم اوچون ایشی راحتلاتدی. ائله بونا گوره ده اونلا یول بیر اولدوم. نئچه آتدیم ایره لیه مه میشدن: هله موسیو بوغوس هاردا قرار قویموشدوق؟" سوروشدوم.

آجیقلاناراق: "من موسیو زات دئییلیم. منیم آدیم موغدوسی دیر. موسیولار کالباس ساتارلار. موغدوسیلر ایسه دوعا اوخویارلار. مسیح جنابلارینا باخارلار. اونلار تانرینین اوز اوشاقلاریدیلار" دئدی.

بیردن دایانیب: "هله دوغرودان قاستیرونومی هاردادیر؟" سوردو.

- "قاستىرونومى نمنە دى؟" يانیتلادىم

- "بىلىمىم! بىر زامانلار ائەلە بوردا اولاردى ايندى يىرىنە آغاج گۆيرمىش" دئدى

آردىجادا اوخوماغا باشلادى. منى گۆرمزدن باشى سويوقلوقلا اوخويوردو. آزجا گئندىن سونرا سوردوم: "هەلە دئ گۆروم
مىندىن سونرا باشقالارى قارار گلمىشدىلەر؟"

باشىنى توولايىب: "هەنچ كىم گلمە مىشدى. آرتىق گلمە مە گە آلىشمىشلار" دئدى.

- "نەنچە نفر دىلەر؟" سوروشدوم.

- "ھامى ۱۱۱. ھامى قارار قوياندا سونرا آلتىنا ووروب ھەر شئى پوزارلار. بودو ۱۱۱ باخ گۆر! ھامى باشى سويوق يولونو
گئدىر" دئدى

يەنە باشىنى آشاغى سالاراق اوخوماغا باشلادى.

بىلە سىلە گاهدان چىگىن چىگىنە گئدىردىم گاهدان دالى قالىردىم گاهداندا بىلە سىندىن كئچىردىم. آنچاق زامان كئچدىكچە
آرتىق بوش ايش گۆرمە گىمە ايناندىم. مىندارلىق دىلىك آنبارىندان ھەنچ نە الە گتيرە بىلە مە گىمە دوشونوردوم. بىردىن بىرە
بئىنمە گلدى كىتابلارينا دا بىر گۆز دولاندىرام. اليم كىتابلارين بىرىننن قابىغىنا دىجك گئرى دۇنوب آجىقلاناراق: "نە ايش
گۆرورسن؟" سوردو.

- "ھەنچ زاد. منم" دئدىم

- "سن كىمسن؟" سوردو

- "ھا! بىر بىرىمىزلە قونوشوردوق ھەممە!"

- "ھا! قونوشدوق؟" سوردو

- ائەلە نەنچە دىقە اۋنچە

- "گدە من ھەنچ كىمىلە دانىشمامىشام." دئدى

- "ياخجى بابا ھەلە نىيە بە ساواشیرسان؟" دئدىم

گولوب الینی منه ساری اوزالتدی. دریسی قابا بارماقلاری ایسه بورو غودو. یوموشاقلیقلا: "من هنج واخت هنج کیمله ساواشمارام. من چوخ یاخجی آدامام" دندی

منده گولوب الیمی جیبیدن انشیگه چکیب: "بیلیرم سن یاخجی آدامسان" دندیم

- معده گوجو دانیشما

- دئیلسن؟

- "یوخ" دندی

- "ایختیارین وار" دندیم.

- یالاندان تعاریف ائتمه. سن هنج منی تانیمیر ساندا. تانییرسان؟

اؤز اؤزومه دندیم "دوز دئییردا. من نه تانییرام آخی" باشیلا دامغالاییب "یوخ تانییرام" دندیم.

اینجیب "یاخجی ایندیکی تانییرسان بیر- بیریمیزله ایشیمیز اولماسا یاخجیدیر." دندی.

- یاخجی

- یاخجی دئمکله نه اولاجاق؟

- "به نه ائدک؟ سوردوم.

- "تکجه بیر یولو وار. سن مندن قاباقدان گئت" دندی

"یاخجی دا. بو ائله چتین ایش دئییل کی." یانیتلاییب بیله سیندن کنچدیم. نئچه آتدیم ایره ليله مه میشدن

قیشقیراراق: "هوووی میرزا بوغوس" دندی.

قاییدینجا: "نییه قایتدین؟" سوروشدو.

- "سن چاغیردین دا" دندیم.

- سن میرزا بوغوسسان؟

- "یوخ" دئدیم

- به اوندا میرزا بوغوس کیمدی؟

- بیلیمیرم

قیشقیراراق: "اوندا جهنم اول گده باشی. ایتیل" دئدی

چاره سیز یولا دوشدوم. اوجا آتدیملارلا ایسته بیردیم خیوانین او تایننا کنچیب اوزاقلاشام. یئنیندن
چاغیردی: "موسیو... هوووی موسیو"

باش وئرمه دیم. سسینی قالدیریب قولومدان یاپیشدی. قاییدیپ: "هن؟ نه ایسته بیرسن؟" سوروشدوم.

- نییه مندن قاباقدان گئدیرسن؟

- به نه ائدیم؟

- گرک دالیدا گله سن

- نییه؟

- اوچ ندنه

- "سای" دئدیم

- "من سندن یاشلییام بو بیر. دوزدور؟" دئدی

- دوزدور

- منیم هم قاناچاغیم هم بئینیم همده ساوادیم سندن چوخدور بودا ایکی. دوزدور؟

- "هاردان بللی؟" سوروشدوم

عریجه بیر سؤز دئییب سونرادا: "دئدیگیم نه دئمکدیر؟" سوروشدو

- بیلیمیرم

گولومسه نىب: بللىدیر بىلمه يه جه ييدىن. ايندى باخ گۆر نه دئيرىم "دندى

يابانجى دىلده بير سۆز دئيب: "هانكى دىلده دانىشديم؟" سوردو

- اينگىليزجه

- يوخ مايماق. فيرانسىز جايدى.

- "من فيرانساجا باشار مارام" دئديم

- "يانى اينگىليزجه نى باشار ارسان؟" سوردو

- يوخ هئچ اونودا باشار مارام

- نمنه باشار ارسان؟

- بىلميرىم

بيردن بيره سرتله شيب: "بونودا دئيبىم ها. آدام مين دنه دىل باشار سادا ساوادلى اولماغينا دليل اولاي بىلمز. قبول انديرىسن؟" دندى

- دوزدور

باشدان آياغىما گۆزونو دولانديرىب: "يوخ. چوخدا يانلىشىدى" دندى

- "به ايندى نه اندىم؟" دئديم

- داليمجا گل

داليسىجا يولا دوشدوم. چوخ تتر منى اونوتدو. ائله بىل هئچ من داليسىجا گتميردىم. بئله سىجه بير كئچيد باشينا چاتدىق. سايمادان خياوانى كئچدى. منده آرديجا. بير تىكىشىچى توكانينين اؤنونده دوروب قاپيسىنى ياريمچىلىق آچىب باشينى ايچه رى سوخدو.

من يواشلایيب بير آغاج كۆلگه سينده دوردوم. باش تاپمادىغيم بير سۆزلر دئيردى. آنجاق هردن گولمك سسى اوجادان توكاندان انشىگه چىخماسيندان آسىلى گليب- گندنلر قايىدىب توكانا باخىر ديلار.

ائله بيل توكاندان آيريلماغى گلميردى. ائله ايکينجى سيغارى ياندير جاق چيخدى. اوزوندىن هنج نه بللى دئيدى. ائله بيل هنج كيمله دانيشماميشدى. نئچه آتدیم سونرا بىر كوچه ايچينه چؤندو. منده كوچه باشيندا دوروب باخديم. كوچه نين اورتالارينا چاتجاق ۲ دؤنه فيشقا چالدى. آچيلاردان نئچه دنه سى آچيلىب اوشاقلار سئوينجك بويلانديلار. سونرادا آچيلارى باغلاديلار. ميرزا بوغوسدا يوكونو يئر قويوب اوزوده بىر دووار قيراغيندا اوتوردو. بىر ديقه سونرا اوشاقلار هاميسى ائولريندن ائشىگه سوزوب اونا سارى قاچديلار. هر بىريسىنين اينده بىر شئى واريدى. اودا گولر اوزله چيىك چالماغا باشلايىب يئرینده اوينادى. اوشاقلار دؤوره له يىب قوجاغينا ديرماشيرديلار. ايسته بيرديلر زورلا آغزينا اللرينده كى يئمكلردن قويلار. سينىرلاريم پوزولمادان ياخينداكى قهوه خانايا كئچيب بىر چاي ايچديم. ياريم ساھات سونرا دولو آغيزلا تاپيلدى. ياريم ساھات سونرا آغزى دولو تاپيلىب گلدى. تئز دوروب ائشىگه چيخديم. اوزومه باخيب قاشلاريني اويناديب اوز به اوزدن گلن بىريسينه: "ئىيرسن؟" دندى. سونرادا اينده كى قورو چؤره گى گؤستردى. طرفده سايمادان كئچيب گئتدى. ائله بو مايماقلىقلاردان تاھارا دك چوخ گوردو. ناھار چاغى بىر كوچه نين آغزیندا اوتوروب كيتايبلارى يئر دوزدو. سونرادا جيييندن بىر بالاجا دفتر چيخارديب وراقلاماغا باشلادى. قاباغا كئچيب اؤنوندە اوتوردوم. گؤزلوگون يئرینده دوزلديب منه گؤز تىكىدى. كيتايبلارى گؤرسە ديب: "بونلار ساتديقدير؟" سوردوم.

- "سنين كى ساتديقدير؟" يانیتلادی.

- منيم يوخومدو كى

- منيم وارينديكى

- "نمنه يازيبيلار؟" سوروشدوم

- هر شئى

- باخا بيلرم؟

- باخ

كيتابلار بوتونلو كچه يابانجى ديلده ايدى. منده يابانجى ديللردن هنج باشيم چيخمازدى. ائله بونا گؤره ده يالاندان دنه دنه گؤتوروب وراقلايىب يئرینه قويدوم. ايشيم قورتولجاق: "باخدين؟" سوروشدو.

-هن

-نمنه يازميشدى؟

-باش تايماديم

-به نييه ايسته بيردين آلاسان؟

-ائله بئله سى

گولوب: "پح!ائله بئله سيده ياخجى بير شئيدير" دئدى

سونرادا بير كيتاب اليه آليب اوخوماغا باشلادى.

- "سن باشاريسان اوخوياسان؟" سوروشدوم

-گؤرورسنگى اوخويورام

-نمنه يازيب؟

- "سنه نه؟" دئدى

-منده ايسته بيرم بيلم

-موفته اولماز

-نه ايسته بيرسن؟

-بير ايستكان عراق

- "ايكيسين آلام" دئديم

-اوندا منده ايكيسين اوخويارام

-ياعلى

گۈزولوگونو يىر بە يىر ائىدىب اوخوماغا باشلادى: بىردن بىرە قاپى آچىلىب دوک رىسمى پالتارلار يىلا دوشسىن ياتاق اوتاغىنىن ايچە رىسىنە گىردى. دوشس يارىم-چىلپاق تىختىن اوستونده اوزانمىشدى. ايكى قاراشىن كنىزده اونون آياقلارىنى اوور دولار. دوک اوزونو دوشسە توتوب: "جانىم ايندى ياتماق واختىدىر؟ گون اورتادا." دوشس گولومسە نىب: بى يوخو واختى دئىلسە سن اوزون نىبە بورا گلمىشسەن؟" دندى. دوکدا دندى سنىن گول اوزونو گورمك اوچون. كنىزلر بونو ائشىدىنچە تىز دوروب اوتاقدان ائشىگە گىتىلەر. تىختىن قىراغىنا دوشن دوشسىن ايپك سىلە جە گىنى گوتوروب ايىلە يىب اوپوب اوز-گوزونە سورتدو. "جانىم شو والىە دن خىر چىخمادى" دوشس سوردو. دوکدا آچىقلا نىب: "جانىم بو سئوگى دولو آنلاردا شو والىە دن سوز آچىب بو يازىق وورغونونون كۇنلونو بوندان آرتىق سىخما" دندى.

سوزونو كسىب: "ياخجى يىتر" دندىم

بىلە مە باخىب: "ياخجى يىرلرىنە قالىرىق هلە"

- يوخ داھى. حوصلە م قاچدى

- "اىستە بىرسن بىر آبرى كىتاب اوخويام؟" سوردو. بىر قالىن كىتاب ائشىگە چكىب الىنە وئردىم: "آزجا دا بوندان اوخو" دندىم

كىتابى آلىب آچدى: "عراق نىچە اىستكان اولدو؟"

- دۇرد دنە

باشلادى: سالن اداملا دولويدو. وئرىلىشىن باشلانىشىنا بىر شى قالمامىشدى. او ايكى سئوگىلى ايچە رى گىرىب اۇزل لۇدە اوتوردولار. قىزىن گۈزلىگىندىن شو والىە نىندە دوروشوغوندىن بوتون آغىزلار آچىق قالمىشدى. دورىنلرىندە بوتونو اونلارا سارى چۇندو. شو والىە بىر ايپك بوغازلىق باغلامىشدى. ادىت خانىمدا ھردن بىر قايدىب اۇز چىلپاق چىگىنىندىن شو والىە نىن كىشى يانا قىافە سىنە باخىردى...

اوخوماسىنى يىتىدىن كسىب: ياخجى يىتر" دندىم

- گىنە دە خوشون گلەمە دى؟

- نىبە... ائلە دە پىس دئىلدى. آنجاق ناھار چاغىدىر. يىترلىدىر" دندىم

- "هارا يئترليدير؟" چاشقين-چاشقين دئدى.اليني اوزالديب باشقا بير كيتاب سئچيب اوجا سسله اوخوماغا باشلادى:سونوندا تانيرينين اوجو* اوز ايشيني گوردو.او ذاتى قيريق عيفريته آرساق* ناآستازيانين عيفت گؤهريني اوغورلاياندان سونرا...

- "داهى ايسته ميرم" دئديم.

باشدان آياغيما گؤز دولانديريب بيردن: "چوخ آخماقسان" دئدى.

- "دور گئدك عاراغيني آليم" دئديم

- "ايندى؟باخ گون اورتادى" دئدى

- "ائله ده من گئتديم" دئييب آياغا قالخديم. گئتمه دن: "خبرين وار سن چوخ بيچسن؟" دئدى.

- "اولدو" دئييب نئچه آتديم اوزاقلاشديم.داليدان قيشقيراراق: "جيغالليق ائتمه هاا آخشام گل داليمجا"

-اينان گله جه يم

-ساتقينسان گلمه سن

- "موسويو جاني گلرم" دئييب اوزاقلاشاندا تاكيد انده رك: "حتمن گله جكسن داا؟سوردو

-هن داا. گلرم.

-هارا گلرسن؟

-مئىخانايا

-هانكى مئىخانا؟

-هانكيسينا سن دئسن

گوله رك قيشقيردى: "گوردون دئديم؟ گوردون سن او دوبه لردنسن؟"

اوجا آتدیملارلا اوزاقلاشدیم. ایسته دیگیمه چاتمیشدیم. ائله تاپدیقلاریمدا ایداره نی راضی سالیب هاراپنت-قاراپنت، مایماق آوانس، میرزا بوغوس زادین پرونده سینی بیر یوللوق باغلا دیم.

ننجه آی کئچندن سونرا میرزا بوغوسو پینتی پینتی ایداره یه گتیردیله. هر شئییه هر کسه سؤیوش وئریب یامان یوغوز دئییردی دئییه ناشی آجانلاردان بیرى توتوب گتیرمیشدی.

بوجور بیر دلی ایله نه ائده بیلردیک؟ بیر طرفدنده یاسالاریمیز دیندیرمه میش بوراخاماغا ایزین وئرمیردی. چاره سیز اوز-اوزه اوتوردوق: "آدین ندیر؟" سوردوم

- "سنین آدین ندیر؟" یانیتلادی.

- سنین نه ایشین منیم آدیم ندیر؟ سن سورغولاری یانیتلا

- "ایشیم وار. سن جاواب وئرمه سن من دئمه رم کی" دئدی. یانیمدا اوتوران آجان آلچاقدان: "ائله بیل ایکی-اوچ دنه سیلله ایسته بیر" دئدی.

- "بوراخ. بونون هنج بیر سیلله یه ده دؤزومو یوخدور" دیل اوجو دئدیم. اوزومو بوغوسا چئویریپ یالاندان: "منیم آدیم بهدادی دیر" دئدیم.

- "منیم ده آدیم امدادی دیر"

- نییه یالان دانیشیرسان؟

- چون سنده منه یالان دانیشیرسان

- سن هاردان بیلیرسن من یالان دانیشدیم؟

- "به سن هاردان بیلدین من یالان دانیشدیم؟" یانیتلادی

- من سنی تانییرام. سن موسیو بوغوس سان" دئدیم

- منده سنی تانییرام

- هاردان؟

- "آدين مگر بهدادى دئيب؟"

گولمه گيمى زورلا ساخلايب: "هاردا ياشايرسان؟" سوردوم

- سن هاردا ياشايرسان؟

يانيمداكى آجان باغيردى: "كۆپك اوغلو اويون بازليق ائتمه. بورا ايداره دير. سنين حقين يوخدور سۇز سوروشاسان"

چاش- باش دئدى: "بورا ايداره اولسا سيزينده حقيز يوخدور سۇز سۇروشاسيز"

آجان سسينى داهادا اوجالديب: "بيزيم حاقيمز وار! بيز بورانين آداملاريبيق" دئدى.

بوغوس يوموشاقليقلا: "منيمده حاقيم وار. منده بورانين آداميام" دئدى.

ماسا* نين اوستونه ووروب آلچاقدان "موسيو بوغوس من خورشيد خياوانيندا اوتورارام" دئديم.

بيردن نه آلدى نه قويدو سينيجه*: "آي تولكو! ياخجى اؤزونو باغلايب يوخاريلاردا ائو تيكدير ميشسن!" دئدى.

- سن بيم هاردا ياشايرسان؟

- من واقوندا ياشارام

- هانكى واقون؟" سوردوم

- قارا واقون

- آرواد اوشاغيندا وار؟

- آرواديم يوخدور. آما اوشاغيم وار

- آروادين اؤلوب؟

- اؤزونون آروادين اؤله گده... من آرواد آلماميش آرواديم اؤله؟ دوز ايشدى؟

- به هاردان اوشاغين وار؟

- ائله بئله سى

- نىچە دنە؟

- "نە بېلىم. ۲۵ دنە اولاجاق" باشى سويوقلوقلا يانیتلادى.

آجان آجىقلى: "اويونا كئچميشيك ها" دندى

من چوخ گنج اوزدن گئدرديم: "بۇيوگون نىچە ياشى وار؟" سوردوم.

- ايگيرمى بئش/ايگيرمى آلتى

- بالاجانين نىچە ياشى؟

- "ايگيرمى دۇرد/ايگيرمى اوچ" دئىندە گولمە گىمى ساخلايا بېلمە ديم. سۇزون دوزو ايستە ميرديم بو بوش سۇزلىرى كاغادا

يازام. آنجاق چاره م يوخودو.

- "ھاميز بير يئردە ياشايرسىز؟" سوردوم

- "يوخ گاهدان منيم گۇروشومە گلرلر" دندى

- بېلە لرېنە نە دئيه سن؟

- نە دئيه رم؟ اولان عجب آدمسىز ها!!! من بير بېلگين آدامام. بېلە لرېنە ناغىل اوخويارام. كىتاب اوخويارام. ساينىچ * اۋيره دە

رم

- داھا نە لر ائدرسن؟

- يئمە لى زاد يانيمدا اولسا وئره رم يئيرلر

- داھا؟

- ھيرسلە نيب ائله سمدە بېلە لرېنى وورارام

آجان درين نفس آليب: "لاله الاالله" دندى

- "ياواش اول. هيرسلنمه" ديل دوداق آراسيندا دنديم. كاغادين آشاغيسيندا "بوراخيلدى" يازيب: "دور گنت" دنديم.

- "ھارا؟" سوردو.

- ايشيوين داليسيغا

- منيم ايشيم يوخدو كو. ايستيرم بوردا قلام.

- بوردا قالاسان نه ايش گۆره سن؟

- "دوزگون بير ايشلر گۆره رم. بير زادلار بيله زه اۆيره ده رم. بيراز قاناچاق باشيزا سوخارام." دندى

آياغا قالخيب يانيمداكى آجانا: "آت ائشيگه" دنديم. هله ائشيگه آتا بيليرديك بيم؟ ايكي اللى اوتوراق* دان ياپيشيب قيشقيراراق: "بورا دده زين ائويدير منى بوردان ائشيگه آتماق ايستيرسيز؟" دئيردى.

سورغو- يانيت كاغاذينى اۇنجه دن وئرن راپورا بيرده اۇزوم ياپديغيم آراشديرما پرونده سينه آرتيرديم.

ساباحيسى گون پرونده يئنه ده ماسامين اوستونه قايتدى. نئچه سورغو- يانيتن آلتينا جيزيق چكيب قارا واقون بيرده ۲۵ دنه ياشيد اوشاغين قونوسوندا دوزگون آراشديرلماق بويوروغو* وئرميشديلر. منجه چينچاوادليغين شورونو چيخارتميشديلار. آنچاق چاره م يوخودو. گرک گنجه ياشاميندا آراشديرمايديم.

يارين گنجه* بيله سيني بير مئىخانادا تاپديم. نئچه كئفلى قوجا كيشيه ديل تۆكوردو. بيلمه ديم منى گۆردو يا يوخ. آنچاق مئىخانانين ائشيگينده چيخماغينا يول گۆزله ديم. كئفلى كئفلى ائشيگه چيخاندا داليسيغا دوشدوم...

ائله بئله سى ساللانا- ساللانا بو بيجاقدان باشقا بيجاغا گنتمكده ايدى. بو خياواندان او خياوانا گندرکن هئى داينيردى. اۆزگه- تانيش سايمادان هامى ايله دانيشيردى. سنگلجه ياخين باشقا بير مئىخانايلا گيردى. ياريم ساهاتدان چوخ ايچه ريده قالدى. آشاغى- اوست ائتمكدن يورولوب باش وورماق ايسته ينده قاپى آچيلىب يئنه نئچه شوشه ايله ائشيگه چيخدى. دوم- دوز اوز اوزه ديديكده اوسوتونلوكله: "چكىل قيراغا! گۆرمورسن كيم گلير؟" سوردو.

بو سۆزوييله منى تانيماماغيني آنلاديم. يئنه كۆلگه كيمي آرخاسيجا دمير يولونا دك گنتديم. آشيريدان اۇزونو بوراخيب آشاغى گنتدى. منده آرخاسيجا. دؤنوب آرخاسينا باخماغا آليشماميشدى. آنچاق من گۆز اولدوم. دمير يوللار يئنين

آراسىندان، كۆهنە دىمىر پارچالارىنىن ياتمىش آرابالارىن يانىدىن كىچىب بىر سۈرۈ سىنىق-سالخاق واقونا چاتدىق. واقونلارنى نىچە سىندىن فانىس ايشىغى گلىردى. بىر سىرا آدمىن ياشادىغىنى آيدىن گۈرمىك اولوردو. مىرزا بوغوس كىچىب بويالى دىمىر ياپراقلارنى لاپ سونوندا دوران واقونا گىردى. من اوزاقدان دوروب باخدىم. نىچە دىقە سونرا بىر فانىس يانىب واقونون يارىم-آچىق قاپسىندان بىر توتقون قىرمىزى بويادا ايشىق ائشىگە ساچدى. آزا اىرە لى گىندىب گۆردوم ور-وسايلىن بىر قىراغا قويوب پاپاغىن گۆتوروب باشىنى واقونون دىمىر دووارىنا دايامىشدى. ائله بىل يوخلايىب يا چورت وورماقدا اولاي. بىر آز واقونون دۆرە سىندە فىرلاندىم. ائله گۆزە چارپان بىر شئىە راستلاشمادىم. قايتماق اىستە يندە مىرزا بوغوسون واقونونا اوزاقدان بىر آدمىن ياخىنلاشماسىنى گۆردوم. يىئىنچە گىزلندىم. بىر گىنج كىشى فىشقا چالا-چالا واقونا ياخىنلاشىب قاپسىندا: "آتا... آتا!!!" سسلە دى. سونرا دا جاواب گۆزلە مە دن اىچە رى كىچدى. اۋز-اۋزومە دوشونمكدە اولاراق اوچ باشقا كىشىدە گلىب اىچە رى كىچدىلر. يارىم ساھات سونرا ۳ باشقاسى. ۱۰ دىقە سونرا ۴ آيرىسى. آنجاق بىر ساھات سونرا ۱۵-۱۶ نفر مىرزا بوغوسون واقونونا توپلانمىشدىلار. بىر سورجدە گۆزلە دىمىر ھىچ بىر خىبر اولمادى. چكىنە-چكىنە واقونون قاپسىنا ياخىنلاشدىم. ھاي-كوى دىزدە نىدى. يارى-آچىق قاپىنىن اتە گىندە اوتوروب من اولارى دوزگون گۆرە بىلىم اولنار منى گۆرمە سىنلر دئىە باشىمى آزا قالخىزدىم. دۆرە قوروب چوخودا سىغار چكىردىلر. قىافە لرى پوزقون پىرتلاشىق پالتارلارى ايسە بىر تىق ايدى. بوغوسون اۋزوندە دوروملارى قولايىدى. بوغوسون اۋزو پاپاقسىز چوخ گولونچ اولموشدو. دىدە بىر ياز-پوز تىختە سىنىن اۋنوندە اوتوروب باشىنى دىردى. گولمكلرىن سسى آزالاندان سونرا بوغوس اۋزونو توتوب: "ياخجى داھى. ھامى سوسسون." دئدى. ھامى سوسدو. بوغوس سۇزونون آردىنى توتدو: "دئىب گولمك يىتر. درسىمىزى باشلاياق..."

كسگىنلىكلە آياغا قالخىب گولوب بىر سسلە باشلادى: "بوگونون درسى يانى بو گىئجە نىن درسى چوخ ياخجىدەر. بو گىئجە نىن درسى شراب و شراب اىچمك قونوسوندا اولاجاق. منىم بالالارىم شراب ياخجى بىر شئىدەر. يانى چوخ ياخجىدەر. ائله دئىل؟ و چون ياخجىدەر گرک اونو اىچە سن. ائله دىر؟ اىچىندن سونرا خوش اولورسان. دوزدور؟ و چون آدم گرک ھىمشە خوش اولانا گۆرە شراب اىچمك واجىبىدەر. بوراجان آنلادىز؟"

ھامىسى اوخول اوشاقلارى كىمى اوجادان: "بىئىئىئى!" قىشقىردىلار. بوغوس سۇزونون آردىنى توتدو: "آنجاق شراب اىچىنلر اىكى يئە بۇلونور. بىر سىرالارى شرابى كىبابلا اىچىر. بىر سىرانىندا كىبابى يوخدور دئىە شرابى شرابلا اىچىر. يانى پوللولار

ایلك شراب ایچیب اوستوندن کباب یئیرلر. کاسیبلاردا ایلك شراب ایچیب اوستوننده شراب ایچرلر. سونوجودا پولسوزلار پولولولاردان ایکی قات کئفی ساز اولارلار"

بیر دیقه گوزله ییب "ایندی کیم قانمادی؟" سوردو.

بیر تیمبیل * فهله الینی قوزاییب: "من" دندی.

بوغوس آجیلیقلا: "سن مایماق هاواخ بیلیمیشسن کی ایندیده بیله سن" دندی.

-دوزدور آتا. من شرابین اوزونو ایچمه یینجه هئچ نه یی قبول ائتمه رم" فهله دندی.

بوغوس آلتینی اوووشدوروب: "نه ائدیم؟" دندی. سونرادا اوشاقلارینین بیرینه باخیب "شوشه لری گتیر" دندی. بونو دئجک هامی بیر-بیرینه دیدی. نئچه دنه بیباندروول شراب نئچه دنه ده ایستکان واقونون اورتاسینا قویولدو. بوغوس قیشقیردی: "شیلتاقلاماین... شیلتاقلیق ائتمه یین *."

ایلك ایستکانی دولدوروب: "ایلك کیم گرک ایچه؟" سوردو.

همن تیمبیل فهله "من" دندی.

- "ائله بیل اوزون برک آچیلیب هااا" بوغوس دندی

- "به کیم ایچمه لیدیر؟" همن آدام سوردو.

بیردن بیره هامی باغیردی: "آتا آتا آتا!"

بوغوس گولوب: "اؤز ساغلیغیما. سیزین ساغلیغیزا!" دئییب ایستکانی باشینا چکدی. سونرا هامی شوشه لره داراشدی. بوغوس هایلادی: "شیلتاقلیق ائتمه یین قولاق آسین گورون نه دئییرم. شراب ایچندن سورا اوخویوب اویناماق شوخلوق چیرپیشماق آزاددیر. آما بدمستی آغلاماق قوسماق کوسمک هامیزا یاساقدیر * . آنلاشیلدی؟"

هامی گوله- گوله هایلادیلار: "بعللی! سورا سید شوشه لره ساری هوگوردولر.

آرتیق منلیک ایش قالمامیشدی. بیلیردیم بوغوسون درس کیلا سینین سونو هارا چاتا جاق. منیمده ایشیمین سونوجو آیدینیدیر: بیر باشقا قالین- قئیم راپور بوتون اینجه لیکلریله بوغوسون پرونده سینه آرتیریلیب بایگانی اولدو.

هر شئى اونودولدى. ايل-ياريم سورا بير آخشام چاغيندا باشقا بير ندنه گۆره تلم-تله سىك بوغوسون واقونونو قومارلا دىق. فانىسى يانيردى اوشاقلارى ايسه...هن! اوشاقلاريندا اؤز دؤورونه توپلاميشدى. آرتىق شراب درسىنى دئميردى. باشقا قونولاردان سؤز آچىلميشدى. اينانيلمازىدى. پاپاقسىز قارا تاختا اؤنونده اوتوروب يئىن-يئىن دانىشىردى. آما تانيدىغىمىز بوغوس كىمى دئىلدى. باشقا بير آدام اولموشدو. سرت دىلله آغىزىندان يئكه دانىشىردى. او يىرتىقلى پالتار گئىلرندە دوققوزو باشدان آياغا قولاق اولموشدولار.

من ياريم-آچىق قاپىنن اؤنونده ديزه چؤكوب باشىمى بير جور توتموشدوم گؤروشمە دن هر شئى ياخجى گؤرم. ۱۰-۱۲ سىلاھلى آجان آزجا اوزاقدا دورموشدولار. احمد آدى بير اوغلاندا يانلاريندا. آرىق اوجا بوى آلنى يانلىق آغىزى يئكه بير اوغلاندى. ايكى آى اؤنجه توتوقلانمىشىدى. ايكى آيدا آغىزىندان بير سؤزده چىخمامىشىدى. يولداشلارى تئز بارا وئرىب هر شئى دئسه ايدىلرە او هئچ حاضىر اولمامىشىدى ائوينن آدرسىندە بيزه وئرسىن. آنجاق نئچه دؤنه پرىموس قولاغىنى بوراندان سونرا واقونلاردا ياشاماغىنى اعتراف ائتمىشىدى. و ايندىسە گئجه گؤزۈ بىزى بوغوسون واقونونا سارى گتيرمىشىدى.

اون دىقه بوغوسون سؤزلرىنى ائشيتدىگىمدە نئجه جاناولار يىلا طرف اولدوغومو بىلدىم. آياغا قالخىب ياواش-ياواش گئرى دؤندوم. بو يوروق وئردىم احمدى ماشىنا میندىرسىنلر. سونرادا قايىدىب واقونون قاپسىنى آچىب بىردن ايچه رى گىرىب: "يئرىزدن تىپنە يىن" دئيه باغىردىم.

بوغوسلا يولداشلارى سىسىز-سىسىز يئىرلىرىندە قوروموشدولار. هايلا دىم: "آى ننه سى قهبه ارمنى! ايندى هر شئى آچىقلاندى. ايشىن بيتدى!"

اىستە دى آغىزىنى آچىب بير سؤز دئيه آغىزىندان گوجلۇ بير يوموروق چكىب "كس سىسىوى" دئدىم.

آغىزىنن ايكى اليندن ۳-۴ دامجى قان سوزوب قالىنن اوستونه تؤكولدى. "هامى آياغا قالخىن" بو يوروق وئردىم. هامىدا قالخدى. سونراسىدا: "بوغوسدان باشقا هامىسىنى آرابالارا سارى آپارسىنلار. هر كىمدە قاچماق فىكرىندە اولسا باشىندان بير گولله قويسونلار" دئدىم.

منله ايكى آجان بىردە بوغوس اؤزو قالدى. آختارماغا باشلا دىم. ايبىيله باغلانمىش كىتابلار، قارا-تاختا، بير كؤهنە-يىرتىق يورغان دؤشك، چوخلو بوش شوشە، نئچه دنە بوشقاب كاسا، بير جوتدە داغىلمىش پوتوندان باشقا واقوندا هئچ نه

يوخودو. انشىگە چىخاندا بىنىمە ووردو واقونون دۇرد دۇورە سىنيدە آختارام. بىر ال چىراغىيلا واقونون آلتىنى سونرادا دۇورە سىنى آختاردىم. ھىچ زاد يوخودو. آزجا ايرە ليدە چوخلو كۆھنە-چوروموش دمىر پارچالارى قالانمىشدى. باشى سويوقلوقلا نىچە پارچاسىنى گۇتورب او الە آتدىق. اينانيلمازىدى! بىر آبارلا راستلاشدىق. بۇيوك بىر مھمات آبارى. ۷-۸ دولو ساندىق؛ ھامىسىنىندا اوستونە برزنتلى چادىر چكىمىشدىلەر.

او آنلارن ھۇووشنە سىنى ھىچ كىم اينانماز. بىلمىردىم نە اندك. بىزىم سايىمىز آزىدى. آجانلاردان نىچە سىنى سىلاھلارن باشىندا گۇزتچى قويوب: "ھركىم ياخىنلاشسا دۇزمە دن بىلە سىنى وورون" دىدۇم. بوغوسوندا اللرىنى باغلايىب آرابايا مىندىردىك.

شاشىردىجى* ايدى. بوغوس انلە ھمن ساھاتدان دىيشىلدى. بئلىنن ايرىلىگى دوزلدى. سىنە سىنى قاباغا وئرىب سرت باخىشلا آتدىم آتىردى. آرابايا مىندە اۈزگە بىر گولوش اوزونە اوتورموشدو. يولداشلارى ايسە؛ يانى اوشاقلاردا، بلى، الى باغلى سىسىز يئرە گۇز تىكىمىشدىلەر. ھىچ بىرى بىزە باخمىردى. نىچە يول بوغوسا سارى يوگوردوم. اونون دىيشىلمە سى بىزى قوشقولاندىرمىشدى*. ساققالىنن قايىرمالىغى* نى دوشونوردوم. نىچە دۇنە ساققالىنى اليمە آلىب انلە چكىدىم اوزو گولە دوشوب دىزىمە دىدى. بىر اوووج آغ يوندن سونرا ھىچ نە اليمى توتمادى. نىچە دامجى دا قان آرابانن اوزونە تۇكولدى. ايدارە يە يىتىش آنان گۇرونمە ين يوخارى سىمىتلىكلە* اوز-اوزە گلدىك. بوغوسلا اوشاقلارى ھىچ جورە آغىزلارنى آچماغا مارق گۇسترمە بىردىلەر. اورمان جاناوارلارى كىمى. ھىچ اىلك ساھات اىكىنجى ساھات يا اىلك گون اىكىنجى گون يا اىلك آى اىكىنجى آى سۇزو دىيىلدى. گونلر اۋتدوكچە اونلاردان تك بىر سۇزجوگوندە چىخارتماسى اولماز گۇرونوردو. اومودوموز كسىلمكدە ايدى. ھر بىرىسى آىرى-آىرى دامدا ساخلانىلدى. ھىچ بىرىندە قورخو يا تىترە اىزى گۇرونموردو. ھر حوققا ووردوق يا ھر يالان دانىشدىق يارارسىز اولدو.

تكجە دانىشان آدام اوزون احمىدىدى. اىلك گئجە لردە قورخوسوندان تب انلە دى. سونرادا يالان دىدىگىنە اعتراف اتتى. او ھىچ بوغوسلا اوشاقلارنى تانىمىردى. اونون واقونو باشقا واقونودو. واقونوندا نىچە دنە سىياسى كىتاب/ال يازىسى اولماسىندان آسىلى قورخوب بوغوسوندا دلى اولدوغونو سانىب اونون واقونونو بىزە گۇسترمىشدى.

آنچاق ايندى اۋنچو بوغوسودو. اونو گتىرىب سويوندوروب ۱۰-۱۲ بوينو يوغون آدام جانىنا دوشوردولر. او ايسە انلە بىل اۈز گۇودە سىندن آىرى دوشموشدو. سانكى ايت جانى وار ھىچ آغرى بىلمىردى. ھر زامان پىچاغىن اوجونو يارالارىنا

باتيرير ديق يا اودون آلووويلا دريسيني يانديرير ديق گۆزلريني يوموردو. ائله بيل يوخلاييب يا دا باشقا بيريسينين آغرى چكمه سيني ايسته ميردى گۆرسون.

هله يولداشلاري بيم اؤزوندن فرقيليديلر؟ اصلن. گنجه گوندوز چاليشديق... چاليشديق... چاليشديق. هنج بيلينه دى كيمرله ايلگيده ديلر. هاردان بير- بيرلريله تانيش اولموشلار هاردان او سيلاحلار اللرينه چاتميشدى. بوغوس داها آداما بنزه ميردى. گۆوده سينده ساغ يئر قالمايىردى. يول يثرييه بيلميردى. گۆتونه قارا يارا چيخيب پيس قوخو وئيردى: چيرك قوخوسو جمىك قوخوسو. خسته خانايلا گنتمه گيده يارارلى اولمادى. گۆرنده آدامين اوره گى قاريشيردى. بير اوت توتوموش اورماندان چيخان آبي كيمي قورخونج و اييرنج قيافه يه دوشموشدو. آنجاق بيله سينه هر نه وئيرديلر يئيردى. هم اؤزو همده اوشاقلارى. بلكه ده بيله لرينه ياشامدان تك بيرجه قالان شئى ائله بويودو.

و باشقا بير شئى؛ هن! بير باشقا دهشتلى قونو: بوغوسون قورخولو باغيرتيلارى. هر نچه ساهاتدان بير يول باغلى قاپينين آرخاسيندان هر يئرى تيره ديردى. او دهشتلى باغيرمالار آغريدان يا اوزولمىكدن دئيلدى. سانكى بير سؤزو يا بير خبرى چاتديرماق ايسته ييردى. او باغيرمالاردان سونرا اؤزگه بير سسسيزليك هر يئرى بورويوردو. هرگون اؤتدو كچه چيغيرماقلاريني داها ياخيندان دويوردوم داها دؤزمه گيم ايمكانسيز گۆرونوردو. چاره سيز قولاقلاريمي توتوردوم.

بير گنجه داها سسى گلمه دى. اونو قوروموش سرت قيافه ايله گۆزلرى آچيق دوستاغين * كاشيلارينين اوستونده تاپديق.

ساباحيسى گوندن يولداشلارى سانكى بيلديلر بوغوسون باشينا بير اويون گلميش. اونا گۆره ده گونده بير اؤزل ساهاتدا بوغوسون يثرينه هاميسى باغيرماغا باشلاديلار. بير سورو يارالى قابانين * يوگورن حالدا باغيرماسينا اوخشايردى. هنج جوره بئينلرينى اله كئچيرديب بيله لريني ديله توتا بيلمه ديك. باغيرماقلاريني دا هنج جوره كسه بيلمه ديك. يوللاريني گۆزله ين ايزلنج * سسلرينين كسيلمه سينين تكجه يولويديو. بير گون گونش چيخمادان ايكي كاميونلا گولله له مك ميدانينا گئتديك. تۆرن * همه شه كى كيمي يئيينجه ايره ليله ييردى. دوز جووخا * ديزلرينى يئره ووران آندا قودورموش باغيرتيلارى اؤفكه لى * حالدا گۆيه قالخدى. سسلريندن من گۆزلريمي يوموب قولاقلاريمي توتدوم.

ايكى آى سونراسى اوزون احمدى آغلار- سيزلار حالدا بوراخديق. ائله بيل هنج هوشو باشيندا دئيلدى سئوينمه دن چيخدى گئتدى. آنجاق ايكى گوندن سونرا خبر گلدى بير كيشينى واقونلارين بيرينين اؤنونده گولله له ييب اؤلدورموشلر. ترمه- تله

سىك اۆزوموزو واقونلارا چاتديريپ اوزون احمدين جانسيز گۆوده سيني* تاپديق.آلنينين دوز اورتاسينا بير گولله قويموشدولار.

بنله ليكله بوغوسلا يولداشلارينين قالين-قئيم پرونده سى يئنيدين بايگانيدن چيخيپ گليب ماسامين اوستونده اوتوردو.

سۆزجوک

* اۇچ=انتقام

* آرساق=معصوم

* ماسا=میز

* سینیسیجه=مودیانه

* ساینج=حساب/ریاضی

* اوتوراق=صندلی

* بویوروق=دستور

* یارین گنجه=شب بعد/فرداشب

* تیمبیل=کوتوله

* شیلتاقلیق اتمک=شولوغی کردن

* یاساق=ممنوع

* شاشیردیجی=حیرت آور

قوشقو=شوبهه

* قاییرما=مصنوعی-ساختگی

* سیمیتلیک=سماجت

* دوستاق=زندان

* قابان = گراز

* ايزلنج = پلان / برنامە

* تۇرن = برنامە

* جووخا = جوخە

* اوۋفكە لى = خشمگين

* گۇودە = بدن / تن